

УДК 339.7:061.1

Підвисоцький Я.В.*

ЄДИНИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК ЄС: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Ідея створення єдиного фінансового бере свій початок з травня 1999 року, коли Європейською Комісією був затверджений План реформування ринків фінансових послуг на 6 років. Основними цілями реформування стали:

- створення єдиного ринку ЄС для оптового продажу фінансових послуг;
- забезпечення відкритості та безпеки роздрібних ринків з продажу фінансових послуг;
- впровадження сучасних пруденційних правил нагляду.

В основі програми було покладено заходи, які мали забезпечувати інтеграцію ринків цінних паперів та деривативів, узгодження звітів акціонерних товариств, обмеження операційних ризиків з розрахунків по цінним паперам, прозорість діяльності ТНК та створення єдиного ринку для інвестиційних фондів.

Розробка законодавства, передбаченого вищезгаданим планом, полягала у виконанні чотирьох основних етапів, що об'єднувалися під єдиною назвою "Процес Ламфалусі".

За винятком деяких директив, що не схвалили деякі члени ЄС, на сьогоднішній день план вдалося виконати близько на 98%. Це свідчить все ж таки про узгоджені дії учасників ЄС по багатьом позиціям у фінансовому секторі.

Внаслідок виконання заходів з інтеграції фінансових послуг, країни-члени ЄС отримали наступні переваги:

- комплексність у наданні фінансових послуг, створено так звані фінансові супермаркети для задоволення широкого кола інтересів споживачів послуг у фінансовому секторі;
- тісна кооперація між ринками кредитування, інвестування, та ринками похідних фінансових інструментів;
- збільшення дохідності цінних паперів внаслідок диверсифікації портфелю ризиків;
- злиття компаній на страховому ринку ЄС, укрупнення капіталів, збільшення доходності від їх професійної діяльності;
- поживавлення руху капіталу між країнами;

Однак, на шляху до створення повноцінного фінансового ринку, країнам слід дійти згоди ще по низці питань, які гальмують розвиток. Найбільшими проблемами, які ще необхідно подолати є створення ефективного нагляду, особливо за банківським сектором та фондовим ринком, а також усунення існуючих бар'єрів на шляху до повної інтеграції фінансових інститутів.

Оскільки Україна лише прагне вступити до Європейського Союзу, необхідно у внутрішньому законодавстві провести реформи, які б наближали нашу країну до спільних фінансових стандартів для 27 країн-членів.

---

* аспірант кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Відповідно до “Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу”, затвердженої указом Президента від 11 червня 1998 року та згідно з проектом розпорядження Кабінету Міністрів України Про затвердження стратегії розвитку фінансового сектора України на період до 2015 року від 20 липня 2007 року, Україна має здійснити низку заходів, спрямованих на розвиток фінансових послуг.

Зокрема, план Стратегії передбачає до 2015 року здійснити такі заходи:

- ліквідація правових перешкод для розвитку фінансового ринку;
- підвищення ефективності нагляду та його максимальне наближення до стандартів ЄС;
- підвищення конкурентоспроможності фінансових установ за допомогою впровадження сучасних методів управління ризиком та доходністю цінних паперів;
- забезпечення прозорості операцій з готівкою та фінансовими інструментами;
- створення зручної інфраструктури фінансового ринку, що має створити операційну ефективність надання послуг.

Проте, не слід забувати, що інтеграція до єдиного фінансового ринку ЄС потребує адаптації до спільних правил гри. А це, в свою чергу, потребуватиме багато часу, як на узгодження позицій між фінансовими установами та наглядовими інституціями, між підприємствами та звичайними користувачами фінансових послуг. Зважаючи на цей факт, перспективи такого узгодження є не надто здійсненними в найближчі 3-5 років. Але з іншого боку, фінансовий ринок переживатиме поступове упорядкування, ставатиме більш дисциплінованим і доступним для користувачів такими послугами.

Наслідки входження України до єдиного фінансового ринку ЄС слід згрупувати по основним його учасникам. Таким чином можна уявити загальну картину фінансового ринку України після такої інтеграції.

Для інвестиційних компаній створення єдиних правил з ЄС призведе до зникнення дрібних, і появою нових посередницьких установ. Це пов'язано перш за все з витратами на виконання вимог відносно розкриття інформації, достатності капіталу, управління фінансовими та операційними ризиками, а також звітністю. Ті компанії, яким вдасться виконувати вимоги, отримають доступ до ринку споживання фінансових послуг ЄС; це, в свою чергу, посилюватиме конкуренцію всередині такого ринку.

Для страхових компаній інтеграція забезпечить можливість диверсифікації портфелів різних активів. Так само як і інвестиційним компаніям, страховикам доведеться укрупнювати свій капітал шляхом злиття менших компаній в певні альянси чи великі страхові товариства. Це насамперед відбудеться, з одного боку, через жорстку конкуренцію українських страхових компаній з іноземними в рамках ЄС, а з іншого – через сумнівну репутацію деяких вітчизняних страховиків по відношенню до рівня обслуговування та оперативності виплат страхового відшкодування.

Для інвестиційних та пенсійних фондів єдиний ринок означатиме ведення більш прозорої діяльності по відношенню до учасників фінансового ринку, розкриття інформації, управління фінансовими ризиками на рівні стандартів Європейського Союзу.

Для банківського сектору інтеграція означатиме широкі можливості подолати негативні наслідки свого розвитку в Україні, зокрема:

- підвищення рівня капіталізації банківського сектора;
- підвищення якості надання послуг;
- відповідність міжнародним стандартам управління;
- розвиток ризик-менеджменту;
- надання більших гарантій захисту прав кредиторам і вкладникам.

Для фондових бірж головними змінами в інтеграції стануть посилення конкуренції як з регульованими, так і з не регульованими ринками, а також ряд ініціатив з боку ЄС та Європейського Центрального Банку.

Тому, наскільки виграє фінансовий ринок України від входження до єдиного ринку ЄС, залежить її готовність проводити реформи, виконувати основні вимоги щодо прозорості розкриття інформації, усувати додаткові перешкоди для розвитку вільної конкуренції між учасниками. Поки що українські фінансові установи не готові до конкуренції на великих ринках ЄС, оскільки не мають великого досвіду співпраці, залежні від рішень уряду, не мають великого бажання розкривати свої тіньові схеми, навіть з метою отримання більших прибутків у далекій перспективі.

І хоча неготовність фінансового ринку України виконувати стандарти європейські відсуває перспективу входження її до єдиного фінансового простору, все ж цілі, що ставляться для вдосконалення системи фінансів в більшій мірі узгоджуються з цілями, які ставлять країни Європейського Союзу.